

WSPÓŁCZESNE MIGRACJE OSÓB MŁODYCH

Wybrane zagadnienia

pod redakcją
Romualda Jończego
i Justyny Rokitowskiej-Malcher

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2024

Recenzja

Diana Rokita-Poskart

Redakcja wydawnicza

Aleksandra Śliwka

Korekta

Justyna Mroczkowska-Lepka

Skład i łamanie

Małgorzata Myszkowska

Projekt okładki

Beata Dębska

Na okładce wykorzystano zdjęcie z zasobów AdobeStock, Wikipedia

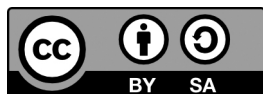
© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2024

Nota copyright obowiązuje do 30 czerwca 2025.

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

Od 1 lipca 2025 publikacja dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-
-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0).

Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

ISBN 978-83-67899-77-2 (dla wersji papierowej)

ISBN 978-83-67899-78-9 (dla wersji elektronicznej)

DOI: 10.15611/2024.78.9

Druk i oprawa: TOTEM

3. Determinanty migracji oraz preferencje zawodowe i migracyjne studentów kierunku lekarskiego w średnim mieście akademickim (na przykładzie Opola)

Aleksandra Gruszka

Uniwersytet Opolski

e-mail: 131719@student.uni.opole.pl

Cytuj jako: Gruszka, A. (2024). Determinanty migracji oraz preferencje zawodowe i migracyjne studentów kierunku lekarskiego w średnim mieście akademickim (na przykładzie Opola). W: R. Jończy, J. Rokitowska-Malcher (red.), *Współczesne migracje osób młodych – wybrane zagadnienia* (s. 49-64). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

DOI: 10.15611/2024.78.9.03

3.1. Wprowadzenie

Od czasu akcesji Polski do Unii Europejskiej zarówno cały kraj, jak i jego poszczególne regiony rozwijają się w podobny sposób jak państwa UE, mając zbieżne zadania i priorytety. Mimo to problemy społeczne i rozwojowe w poszczególnych krajach i regionach różnią się – w Polsce m.in. ciągłym i narastającym kłopotem jest dostęp do świadczeń zdrowotnych. Wynika on między innymi z emigracji, a także z przesiedlenia się lekarzy z niektórych peryferyjnych obszarów do dużych ośrodków metropolitalnych oraz za granicę. Braki kadrowe wśród medyków powodują, że pogarsza się dostępność do świadczeń, kolejki do lekarzy i czas oczekiwania na wizytę są coraz dłuższe, a pomocy należy szukać w innych miejscowościach. Obecnie, wraz z poszerzaniem możliwości uzyskania wyższego wykształcenia czy też silnym rozwojem dużych ośrodków regionalnych w Polsce, istotne utrudnienie stanowi drenaż edukacyjny i definitywny młodzieży z obszarów peryferyjnych do dużych aglomeracji miejskich czy też za granicę (Jończy, 2022). Jest to problem szczególnie dotkliwy w małych regionach z niewielkimi stolicami (jak zwłaszcza Kielce, Opole, Zielona Góra), skąd dokonuje się odpływ młodzieży zarówno z pe-

ryferii, jak i z ośrodków regionalnych (Jończy, 2022). Stanowi to poważny problem rozwojowy dla tych ośrodków, zważywszy na to, że od aktywności i jakości działań, które są podejmowane przez młodzież, będzie zależeć poziom życia w lokalnych społecznościach (Jończy i Nahajowska, 2013). Jedną z regulacji państwa (wychodzącą naprzeciw inicjatywom akademickim) mającą poprawić sytuację jest uruchamianie kierunków lekarskich w kilku mniejszych ośrodkach kształcenia i zwiększenie naborów. Doprowadziło to do nowego typu migracji na studia dokonującej się z dużych ośrodków do małych, a dotyczącej młodzieży o dobrych wynikach w nauce. W Polsce w 2012 roku studia medyczne oferowały edukację 2946 studentom na 13 uczelniach. W roku 2022 na jednolitych studiach magisterskich w formie studiów stacjonarnych podjęło naukę 5688 studentów na 23 uczelniach (prawo.pl, b.d.). W rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 lipca 2023 r., opublikowanym w Dzienniku Ustaw pod pozycją 1322, określono limity przyjęć na studia na kierunkach lekarskim i lekarsko-dentystycznym na rok akademicki 2023/2024, które wynosiły 9182 miejsca (studia lekarskie – 8962, studia lekarsko-dentystyczne – 1220) (Rozporządzenie...). Dla porównania w projekcie rozporządzenia opracowanym przez Ministerstwo Zdrowia oraz Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego na rok akademicki 2024/2025 ustalono limit przyjęć na studia medyczne oraz stomatologiczne w wysokości 9882 miejsc.

Badania dowodzą, iż osoby studiujące w mniejszych ośrodkach akademickich nie zatrzymują się w nich trwale po uzyskaniu dyplomów (Jończy i in., 2013; Rokita-Poskart, 2022; Jończy i in., 2024). Ponieważ współczesne analizy nie dotyczą na ogół migracji „na studia” (Jończy, 2022; Rokita-Poskart, 2022), a coraz częściej zajmują się migracjami edukacyjnymi (Herbst i Sobotka, 2014), w tym migracjami studentów kierunków związanych z medycyną (Kowalewska, 2023), zdecydowano o przeprowadzaniu badania ankietowego, którego celem było ustalenie przyczyn podjęcia studiów w województwie opolskim oraz rozpoznanie zamiarów studentów II roku kierunku lekarskiego na Uniwersytecie Opolskim dotyczących okresu po ukończeniu studiów. Założono, że badania obejmą nietypową formę migracji – dokonującą się do względnie niedużego ośrodka akademickiego. Podjęte prace badawcze miały na celu określenie skali i kierunków dokonującego się napływu studentów oraz zamiarów późniejszego ich odpływu. Dotyczyły także warunków pozostania na terenie województwa opolskiego.

Sformułowano następujące pytania badawcze:

PB1: Jakie są główne motywy wyboru studiów medycznych w mniejszym ośrodku akademickim, takim jak Uniwersytet Opolski?

PB2: Jakie są zamiary studentów medycyny Uniwersytetu Opolskiego dotyczące miejsca pracy i zamieszkania po ukończeniu studiów?

Dane zebrane dzięki przeprowadzonemu badaniu umożliwiły poznanie motywów, którymi kierowali się studenci podczas podejmowania ważnych decyzji związanych z wyborem studiów w Opolu oraz przyszłą selekcją miejsca pracy i zamieszkania. Możliwe, że po ukończeniu edukacji dzięki działalności samorządów

lokalnych studentów medycyny zechcą w przyszłości pozostać w mieście lub powrócić do Opola, a tym samym zmniejszyć skłonność do wyjazdów poza województwo opolskie.

W niniejszym rozdziale przedstawione zostaną wyniki badań ankietowych dotyczących migracji edukacyjnej studentów medycyny do województwa opolskiego oraz ich zamiarów po ukończeniu studiów. Rozdział rozpocznie się od opisu metodyki badania, w tym szczegółów dotyczących kwestionariusza ankiety i analizy danych. Następnie zostaną zaprezentowane główne motywy, jakimi kierowali się studenci przy wyborze studiów w Opolu, oraz ich plany na przyszłość związane z miejscem pracy i zamieszkania. Na zakończenie przedstawiona zostanie analiza warunków, które mogą wpłynąć na decyzję studentów o pozostaniu w regionie po ukończeniu studiów, w tym roli samorządów lokalnych i inicjatyw mających na celu zatrzymanie absolwentów w województwie opolskim.

3.2. Metodyka badań

Prezentowanie w niniejszym rozdziale badanie zostało przeprowadzone w semestrze letnim – w kwietniu 2023 roku – wśród studentów II roku trybu stacjonarnego i nie-stacjonarnego Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Opolskiego. W badaniu wzięło udział 127 ze 145 studentów, co stanowi 87,6% ogółu populacji.

Narzędziem badawczym, które posłużyło do zbierania danych, był kwestionariusz ankiety. Został on udostępniony w formie papierowej na Wydziale Lekarskim w Opolu. Forma rozprzodzenia ankiety została przyjęta w związku z pewnością uzyskania wysokiego poziomu zwrotności. Forma elektroniczna byłaby dużo wygodniejsza, jednak frekwencja byłaby znacznie mniejsza. Ankieta była elementem badań realizowanych przez autorkę pod kierunkiem Romualda Jończego w Instytucie Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Opolskiego. Kwestionariusz składał się z 19 pytań, wśród których znalazły się pytania otwarte, zamknięte oraz metryczka. Spośród uzyskanych odpowiedzi w niniejszym opracowaniu wykorzystano jedynie te dotyczące kilku wybranych zagadnień:

- przyczyn podjęcia studiów w Opolu na kierunku lekarskim oraz znaczenia poszczególnych czynników decydujących o tym wyborze,
- zamiarów dotyczących rodzaju i miejsca docelowej pracy,
- preferencji dotyczących miejsca docelowego zamieszkania,
- oceny szans na znalezienie pracy w zawodzie,
- sugestii działań pod adresem instytucjonalno-samorządowym sprzyjających pozostawaniu w miejscu studiów,
- sugestii zmian dydaktycznych na studiowanym kierunku.

Uwzględniono również niektóre cechy metrykalne badanych – m.in. płeć, wiek i miejsce pochodzenia.

3.3. Prezentacja i analiza wyników badań

3.3.1. Charakterystyka badanej grupy respondentów

Na II roku studiów na kierunku lekarskim studiowało 145 studentów, wśród których 68,3% (99 osób) stanowiły kobiety, a 31,7% (46 osób) mężczyźni. Z grupy tej uzyskano odpowiedzi 127 studentów: 85 kobiet, co stanowiło 66,9% wszystkich ankietowanych, oraz 42 mężczyzn, co stanowiło 33,1% badanych.

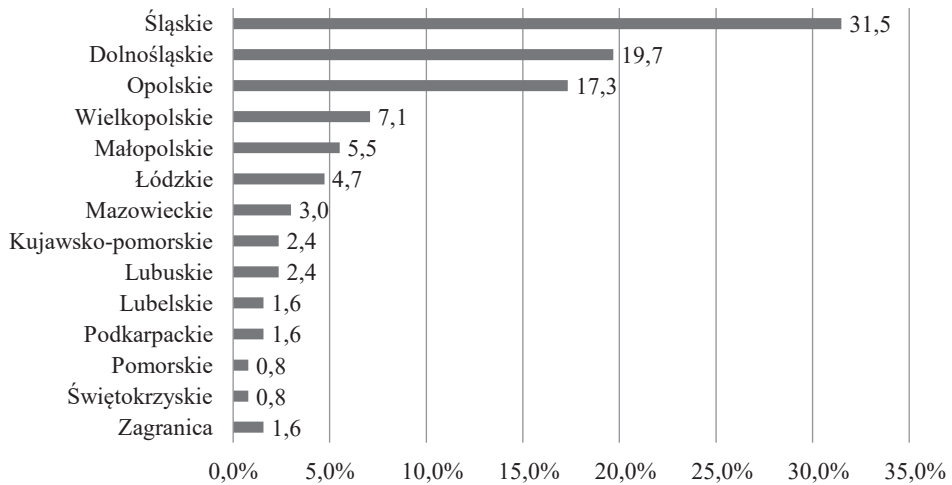
Badanie wskazało, że znaczna część badanych była nieco starsza, niż wynikałoby to z rocznika studiów, co związane jest m.in. z powtarzaniem przez znaczną część z nich egzaminów maturalnych w celu uzyskania odpowiednich wyników umożliwiających przyjęcie na studia lekarskie. Warto wspomnieć, że w 2022 roku na kierunku lekarskim o 120 miejsc rywalizowało 2229 kandydatów, co oznacza, że o jedno miejsce walczyło ponad 18 osób. Najczęściej badani pochodzili z rocznika 2002 (37,8%), podobny był udział osób o rok starszych (33,9%), znaczna część badanych była jeszcze starsza.

Spośród ankietowanych 4 osoby zadeklarowały posiadanie podwójnego obywatelstwa, to jest polskiego i niemieckiego. Pozostali respondenci mieli tylko obywatelstwo polskie. Charakterystyczne jest to, iż większość badanych (82,7%) była spoza województwa opolskiego. Wśród respondentów największa grupa studentów, tj. 31,5%, zamieszkiwała województwo śląskie, na drugim miejscu plasowało się województwo dolnośląskie – mieszkało tam 19,7% ankietowanych, a dopiero na trzecim miejscu znajdowało się województwo opolskie, które wskazało tylko 17,3% respondentów.

Dokładny rozkład osób ze względu na województwo zamieszkania lub zagranicę przedstawia rys. 3.1.

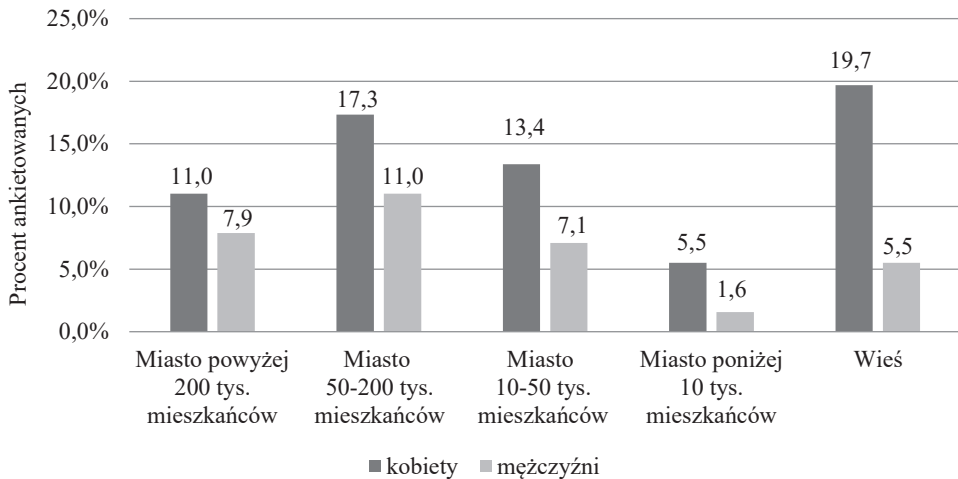
Ustalono również wielkość miejscowości pochodzenia badanych. Grupa była zróżnicowana, a badani pochodzili zarówno z obszarów wiejskich, jak i miast różnej wielkości. Najwięcej respondentów pochodziło z miast o wielkości 50-200 tys. ludności – ta grupa stanowiła 28,3%, niewiele mniej było mieszkańców wsi, ponieważ 25,2%. 20,5% badanych pochodziło z miast liczących 10-50 tys. mieszkańców a 19,9% z miast największych (powyżej 200 tys. mieszkańców). Najmniej studentów zamieszkiwało miasta poniżej 10 tys. mieszkańców, gdyż było ich 7,1%.

Analizując wykres dotyczący rodzaju miejscowości pochodzenia z podziałem na płeć (rys. 3.2), można zauważyć, że w przypadku wsi zdecydowaną większość stanowili przedstawiciele płci żeńskiej, ponieważ na 19,7% kobiet przypadało 5,5% mężczyzn. Może to mieć związek z feminizacją migracji z peryferii ze względu na ograniczoną tam ofertę pracy dla kobiet (Dolińska i in., 2020). Na obszarach wiejskich i w małych miastach „kobiece” miejsca pracy dostępne są głównie w edukacji, usługach, opiece medycznej czy też administracji, a ich liczba jest nieproporcjonalnie mniejsza, co wpływa na dominację emigrujących dziewcząt. Również kurcząca się infrastruktura społeczna w postaci przedszkoli, żłobków czy szkół powoduje,

Rys. 3.1. Udziały badanych osób mieszkających w danym województwie bądź za granicą

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Rys. 3.2. Udziały badanych pochodzących z miejscowości różnej wielkości z uwzględnieniem ich płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

że kobiety częściej niż mężczyźni opuszczają małe miejscowości (Jończy, 2022). Jednak w przypadku kierunku lekarskiego skłonność do migracji spowodowana jest prawdopodobnie bardziej chęcią studiowania określonego kierunku.

Kwestionariusz zawierał także pytanie dotyczące rodzaju ukończonej szkoły średniej – w zdecydowanej większości studenci kierunku lekarskiego ukończyli li-

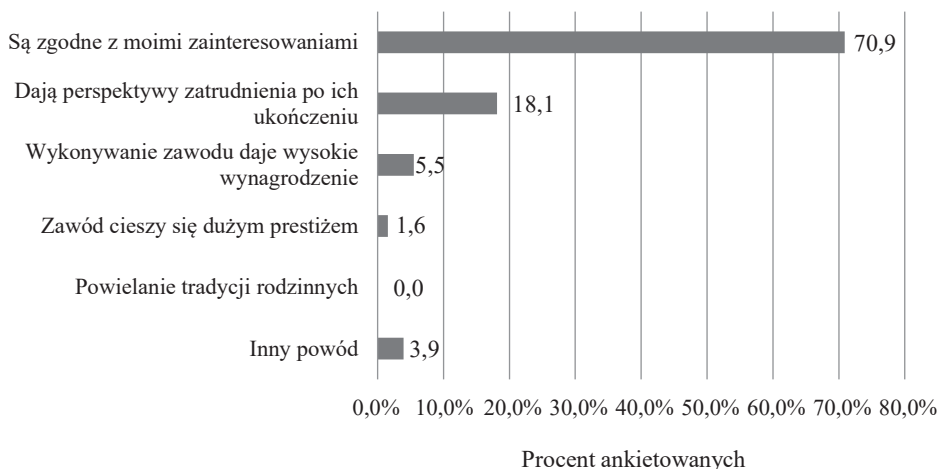
ceum bądź technikum o profilu biologiczno-chemicznym czy lekarskim, stanowili oni aż 94,5% respondentów. Tylko 0,8% (1 osoba) ukończyło technikum o innym profilu i 4,7% (6 osób) liceum o innym profilu. W pewnym sensie prowadzi to do wniosku, że studiowanie kierunku lekarskiego wiąże się z uprzednim pobieraniem nauki w określonym profilu szkoły średniej.

3.3.2. Powody wyboru kierunku i miasta studiów

W badaniu próbowano zidentyfikować główne powody wyboru kierunku lekarskiego i miasta studiów. 70,9% ankietowanych odpowiedziało, że ich wybór jest zgodny z zainteresowaniami, 18,1% uznało, że podjęte studia dają perspektywy zatrudnienia po ich ukończeniu. 5,5% studentów za główny powód uznało wykonywanie zawodu, który daje wysokie wynagrodzenie, natomiast 1,6% uważa, że zawód cieszy się dużym prestiżem. Zaskakujące może być to, iż 15,8% studentów ma rodziców mających wykształcenie wyższe o profilu lekarskim, a żaden z nich nie zaznaczył odpowiedzi odnoszącej się do powielania rodzinnych tradycji. Nieliczni, bo tylko 3,9% ankietowanych, jako główny powód podawali:

- „chęć pomocy innym”,
- „pragmatyzm – lekarze zawsze są potrzebni”,
- „zakład”,
- „brak pomysłu na siebie”,
- „ambicje”.

Szerzej ilustruje to rys. 3.3.

Rys. 3.3. Główny powód studiowania na kierunku lekarskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Do pytania o główny powód studiowania na kierunku lekarskim zostało wprowadzone pytanie rozszerzające. Respondenci przyporządkowywali poszczególnym odpowiedziom wagi, które miały następujące znaczenie:

- waga 0 – brak znaczenia,
- waga 1 – niewielkie znaczenie,
- waga 2 – istotne znaczenie,
- waga 3 – decydujące znaczenie.

Rys. 3.4. Przeciętna wartość dotycząca powodu wybierania studiów na kierunku lekarskim

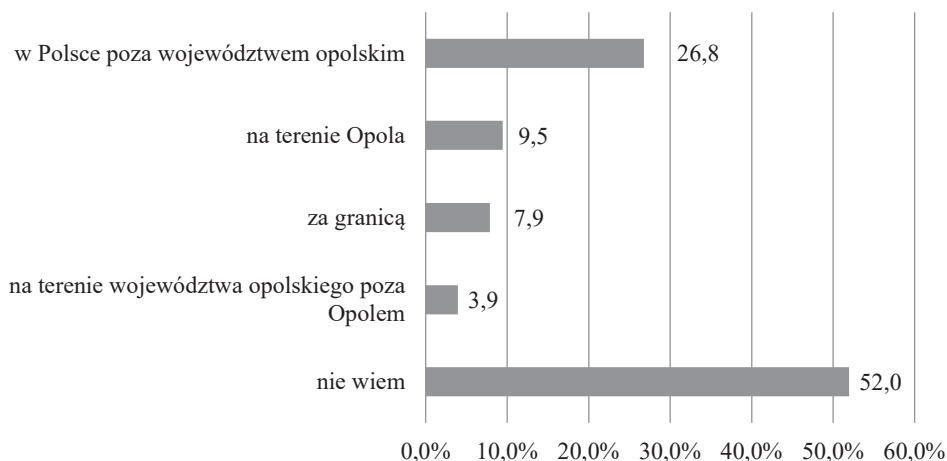
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Obliczenie wartości przeciętnych w stosunku do wyszczególnionych czynników wskazało, że największy wpływ na wybór uczelni w Opolu miała chęć studiowania określonego kierunku, gdyż przeciętna wartość wynosiła 2,69. Jako drugi czynnik wpływający na decyzję studentów dotyczącą podjęcia studiów z wartością przeciętną 1,59 uplasowała się niewielka odległość od miejsca zamieszkania i dobre skomunikowanie. Istotne znaczenie miała też atrakcyjność miasta Opola jako miejsca podjęcia studiów, chęć studiowania poza obszarem zamieszkania oraz nieprzyjęcie na inne uczelnie. Pozostałe czynniki miały mniejsze znaczenie. Wskazania badanych przedstawia rys. 3.4.

3.3.3. Zamiary dotyczące zatrudnienia i zamieszkania po studiach

Badanie aspiracji zawodowych studentów po zakończeniu edukacji wyższej wskazuje na niemal jednoznaczną prawidłowość – prawie wszyscy badani zamierzają pracować w zawodzie lekarza. Jedynie dwie osoby (1,6%) wybrały odpowiedź „trudno powiedzieć”, jedna osoba (0,7%) odpowiedziała, iż nie zamierza pracować w zawodzie, pozostałe 97,7% ma zamiar pracować w zawodzie. Osoba, która nie chce pracować jako lekarz, jest respondentem, który wybrał kierunek lekarski ze względu na zakład z rówieśnikami.

W badaniu próbowano poznać zamierzone docelowe miejsce pracy studentów po ukończeniu studiów (rys. 3.5). Co istotne, większość, bo aż 52,0% respondentów, nie ma sprecyzowanych planów odnośnie do miejsca przyszłej pracy. 26,8% chce pracować w Polsce, ale poza województwem opolskim. W przeważającej mierze są to mieszkańcy niepochozący z województwa opolskiego, mający zamiar wrócić do swoich województw lub też zamieszkać w dużym mieście. Wśród ankietowanych 9,4% osób w przyszłości planuje pozostać na terenie Opola, w większości są to osoby z województwa opolskiego. Na terenie tego województwa, ale poza Opolem, zamierza pozostać tylko 3,9% respondentów (wszystkie te osoby pochodzą z województwa opolskiego). Część osób – 7,9% badanych – w przyszłości zamierza wyjechać za granicę. W większości wybierają oni kraje skandynawskie, głównie Finlandię, Norwegię i Szwecję, ale również kraje Europy Zachodniej, takie jak: Niemcy, Szwajcaria, Austria, Wielka Brytania, a nawet Włochy.

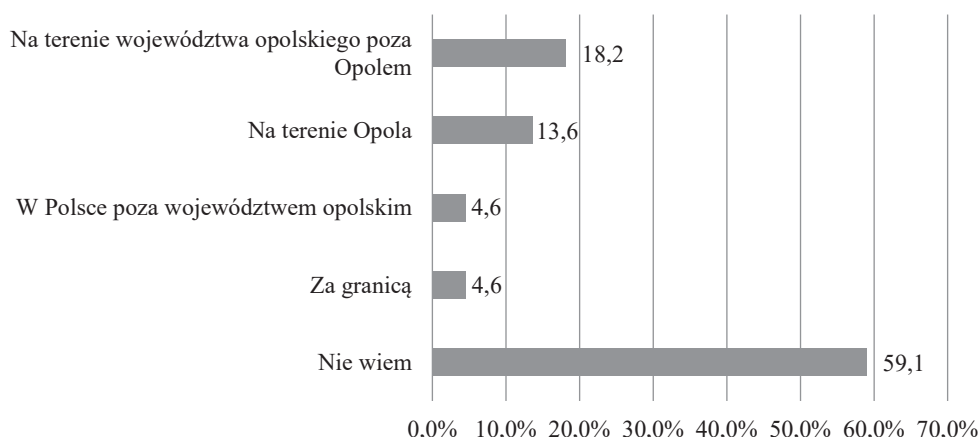
Rys. 3.5. Udziały badanych określających swoje miejsce pracy w przyszłości

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Jak już wspomniano, 4 osoby zadeklarowały posiadanie podwójnego obywatelstwa, to jest polskiego i niemieckiego. Wśród tej grupy 50,0% zamierza pracować

w większych ośrodkach, gdyż jako docelowe miejsce pracy wskazali Wrocław oraz województwo wielkopolskie, natomiast pozostałych dwoje nie przewiduje jeszcze, gdzie chciałoby pracować.

Również w przypadku osób z województwa opolskiego (rys. 3.6) większość nie jest jeszcze zdecydowana, gdzie zamierza pracować w przyszłości. 18,2% osób przewiduje pozostać na terenie województwa opolskiego, lecz rozpocząć pracę poza Opolem. Ankietowani jako miejsce przyszłej pracy wybierali Krapkowice oraz Nysę. Wśród studentów z Opolszczyzny 13,6% planuje pozostać na terenie Opola. Tylko 4,6% studentów chce wyjechać do Norwegii oraz 4,6% zamierza pracować poza województwem opolskim.

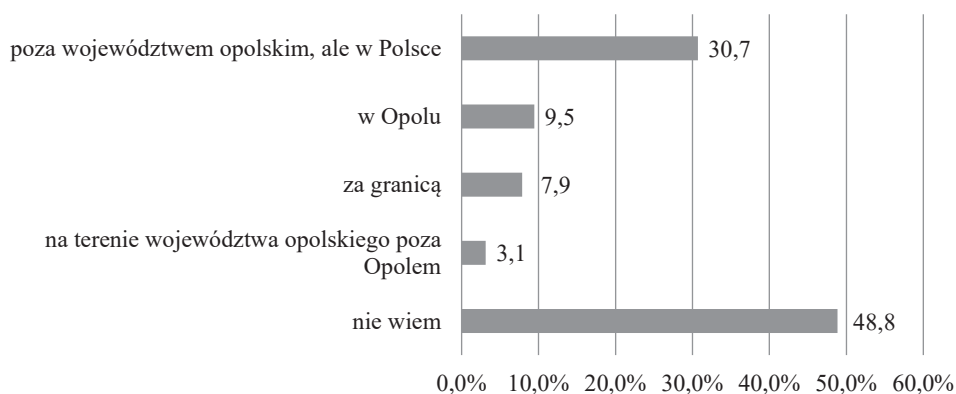
Rys. 3.6. Udziały badanych określających swoje miejsce pracy w przyszłości wśród studentów pochodzących z województwa opolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Interesujące jest również to, że dwie osoby pochodzące z Niemiec chcą zamieszkać na terenie województwa opolskiego, a jedna z nich w przyszłości chce pracować na terenie Opola.

Również analiza zamiarów badanych dotyczących zamierzonego miejsca zamieszkania wskazuje na duże niezdecydowanie badanych – rys. 3.7. Prawie połowa nie potrafi określić docelowego miejsca zamieszkania, nieco ponad 30% przewiduje mieszkać w Polsce poza województwem opolskim, zaś niespełna 8% preferuje zagranicę. W województwie opolskim zamierza pozostać 12,6% badanych, czyli co czwarty spośród konkretyzujących swoje zamiary.

Nieco dokładniej przyjrano się zamiarom badanych pochodzących z województwa opolskiego. Okazuje się, że najmniej zdecydowane są osoby pochodzące z miast poniżej 10 tys. mieszkańców, gdyż nie przewidują jeszcze, gdzie chciałyby zamieszkać w przyszłości, i ta grupa stanowi 13,6% (3 osoby). Najwięcej osób

Rys. 3.7. Udziały badanych określających swoje miejsce zamieszkania w przyszłości

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

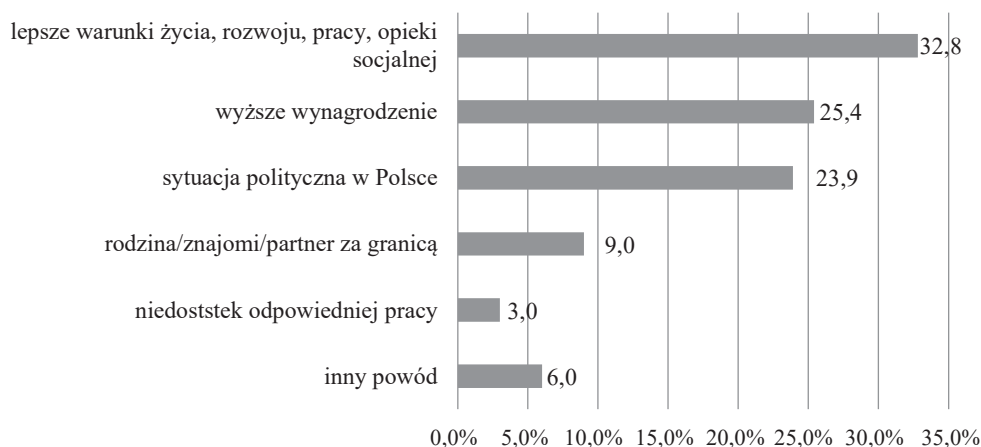
z województwa opolskiego pochodzi z miast o liczbie ludności 50-200 tys. (8 osób) i są oni najbardziej zróżnicowani pod względem zamierzonego miejsca zamieszkania. 2 osoby chciałyby pozostać na terenie Opola, jedna na terenie województwa opolskiego, jednak poza terenem tego województwa, a jedna za granicą. 3 osoby jeszcze nie przewidują, gdzie chciałyby mieszkać. Respondenci z miast wielkości 10-50 tys. mieszkańców w większości są niezdecydowani, natomiast 2 osoby planują pozostać na terenie Opola. Studenci ze wsi również nie są zdecydowani, ale jedna osoba zamierza pozostać na terenie Opola i jedna na terenie województwa opolskiego. Podane statystyki zostały przedstawione w tab. 3.1.

Tabela 3.1. Studenci pochodzący z województwa opolskiego i ich zamiary dotyczące miejsca zamieszkania w przyszłości

Zamiary studentów pochodzących z województwa opolskiego dotyczące miejsca zamieszkania				
Rodzaj miejscowości	Miasto 50-200 tys. 36,4% (8 osób)	Miasto 10-50 tys. 27,3% (6 osób)	Miasto poniżej 10 tys. 13,6% (3 osoby)	Wieś 22,7% (6 osób)
Na terenie Opola	2 osoby	2 osoby	–	1 osoba
Na terenie województwa opolskiego poza Opolem	1 osoba	–	–	1 osoba
W Polsce poza województwem opolskim	1 osoba	–	–	–
Za granicą	1 osoba	–	–	–
Nie wiem	3 osoby	4 osoby	3 osoby	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Zadano także pytanie o przyczyny, jakie zdaniem respondentów prowadzą lub mogą prowadzić do opuszczania Polski (rys. 3.8). W tym pytaniu odpowiadały zarówno osoby chcące opuścić Polskę, jak i te, które nie zamierzają emigrować. Analizując zamiary wyjazdu za granicę, aż 32,8% osób stwierdziło, że poza granicami kraju są lepsze warunki życia, rozwoju, pracy oraz opieki socjalnej. 25,4% osób uważa, że są dużo wyższe zarobki, a 23,9% podało, że mogłoby opuścić Polskę przez sytuację polityczną w kraju. Tylko 3,0% osób uważa, że w Polsce jest niedostatek miejsc pracy, 6,0% wyjechałoby z innych powodów, a 9,0% – przez rodzinę, znajomych czy też partnera za granicą.

Rys. 3.8. Przyczyny migracji za granicę w opinii badanych

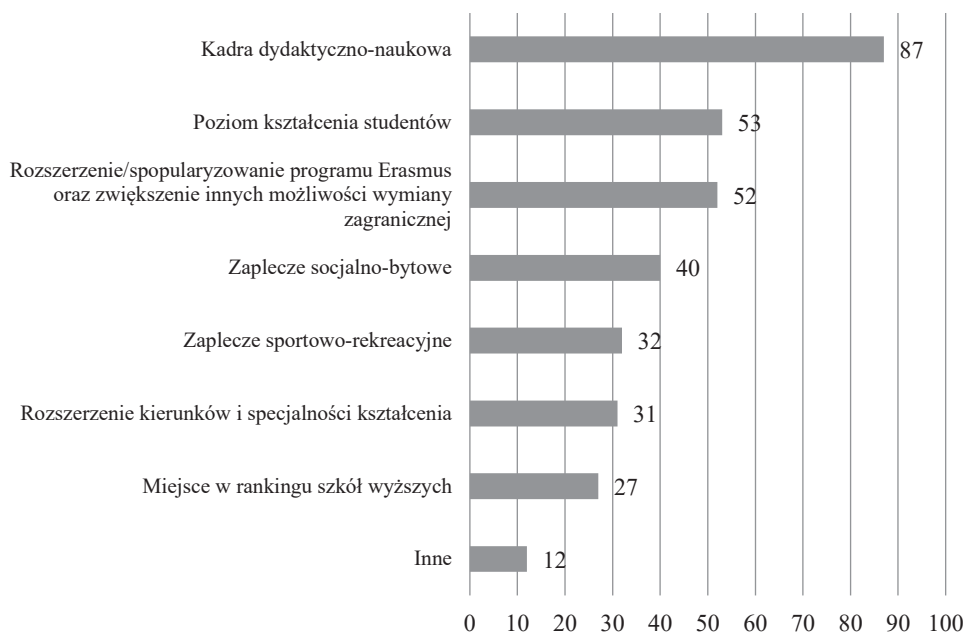
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Analizując plany osób, które podały zamiar wyjazdu poza granicę państwa, można zauważyć, że również na pierwszym miejscu uplasowały się lepsze warunki życia, rozwoju, pracy i opieki socjalnej – tę odpowiedź wybrało 90% osób z puli. Kolejnym z głównych powodów opuszczenia Polski jest sytuacja polityczna i tutaj respondenci są zgodni w 80%. Natomiast 60% ankietowanych uważa, że za granicą są wyższe wynagrodzenia, a 40% wyjechałoby z powodu rodziny, znajomych czy też partnera przebywających za granicą. Jako inne powody ankietowani (zamierzający wyjechać za granicę) wymienili:

- „łatwiejsze zdobycie wymarzonej specjalizacji”,
- „mentalność narodu polskiego”,
- „dobre jedzenie, ładne widoki, ładni mężczyźni”.

3.3.4. Opinie badanych na temat studiów i postulaty zmian pod adresem uczelni, samorządów i instytucji wspierających

W badaniu próbowano również poznać opinie studentów dotyczące szans znalezienia pracy w Polsce w swoim zawodzie. W tym przypadku odpowiedzi były dość jednoznaczne. 75,6% ankietowanych uważa, iż znalezienie pracy jest pewne lub prawie pewne, 23,6% twierdzi, że szanse są bardzo duże, tylko jedna osoba, czyli 0,8%, uważa, że możliwości znalezienia pracy są znikome. Osoba ta również nie zamierza w przyszłości pracować w zawodzie.

Rys. 3.9. Sfery działań uczelni i samorządów przyciągające studentów

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników przeprowadzonych badań.

Jeżeli chodzi o postulowane działania, które mogłyby przyczynić się do poprawy jakości kształcenia na opolskich uczelniach wyższych, a tym samym wpłynąć na zwiększenie atrakcyjności tych uczelni wśród przyszłych kandydatów na studia, 87 respondentów stwierdziło, że należy udoskonalić kadre dydaktyczno-naukową, a 53 osoby zaproponowały podniesienie poziomu kształcenia. Aż 52 osoby wskazują na konieczność rozszerzenia programu Erasmus oraz innych form wymiany zagranicznej. Wyniki ankiety dowodzą, że studenci kładą bardzo duży nacisk na rozwój osobisty oraz chcą również kształcić się za granicą. Jako inne powody ankietowani podawali następujące odpowiedzi:

- „zmiana zakresu materiału edukacyjnego, wybieranie ważnych i potrzebnych zagadnień, bez zbędnych najmniejszych szczegółów, poprawa kadry dydaktycznej, która powinna zachęcać do nauki i motywować, a nie zniechęcać”,
- „stały plan zajęć”, „plan zajęć obejmujący cały semestr” – na kierunku lekarskim na UO plan nie jest stały i dość często się zmienia, podawany jest z miesięcznym wyprzedzeniem – termin ten jednak często nie jest dotrzymywany,
- „większy rozwój kół naukowych”,
- „pomoc psychologa dla studentów”,
- „kontrola władz uczelni”,
- „podejście do studenta”, „lepsze traktowanie studentów”, „przyjazność dla studentów”, „atmosfera”,
- „budowa większej liczby budynków dydaktycznych/remont starych, aby zwiększyć ilość miejsc dla studentów”,
- „usunąć biochemię”, „zmienić biochemię” – jest to przedmiot, który jest zmorą studentów kierunku lekarskiego,
- „lepsz organizacja”.

Pozostałe elementy przedstawiono na rys. 3.9.

W badaniu ankietowym zostało również zadane pytanie, które miało na celu sprawdzenie, jakie działania w regionie opolskim podjęte przez samorządy i inne instytucje mogłyby wpłynąć na to, by młodzież decydowała się studiować w regionie opolskim oraz wybrała go jako docelowe miejsce zamieszkania. Na pytanie otwarte odpowiedziało 70,1% respondentów. W odpowiedzi na pytania dotyczące działań, które mogłyby zachęcić młodzież do studiowania i osiedlania się w regionie opolskim, studenci wskazali:

1. Infrastrukturę i usługi miejskie:

- otwarcie kawiarni i restauracji typowo dla studentów,
- miejsca do spędzania czasu z rówieśnikami oraz spokojne miejsca do nauki,
- organizowanie większej liczby wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych,
- inwestycje w remonty szpitali oraz placówek medycznych,
- poprawa komunikacji miejskiej oraz transportu między uczelniami a szpitalami.

2. Wsparcie finansowe i materialne:

- płatne praktyki studenckie,
- stypendia i dofinansowania,
- dofinansowanie wynajmu mieszkań oraz zniżki studenckie,
- darmowe MZK dla studentów,
- zwrot kosztów za dojazdy,
- zwiększenie dostępności mieszkań oraz liczby akademików.

3. Kadre i jakość nauczania:

- udoskonalenie kompetencji kadry dydaktycznej,
- udostępnianie planu zajęć z półrocznym wyprzedzeniem,
- zmiany w katedrze biochemii i anatomii na kierunku lekarskim,
- zadbanie o profesjonalizm i przyjazne podejście do studentów,

- zmiana systemu nauczania, większy nacisk na ważne i przydatne zagadnienia, likwidacja niepotrzebnych.

4. Działalność naukową i rozwój osobisty:

- większe możliwości działalności naukowej (ośrodki naukowe),
- angażowanie studentów w pracę naukową, łatwiejsza ścieżka otrzymania tytułu doktora,
- organizowanie konferencji dla studentów kierunku lekarskiego,
- atrakcyjne projekty oraz dni otwarte.

5. Promocję regionu:

- reklama Opola jako miasta perspektyw i silnie się rozwijającego,
- większa promocja kierunku lekarskiego w Opolu.

6. Warunki życia i studiów:

- opieka psychologiczna,
- unowocześnienie i remont miasta,
- stołówki studenckie,
- otwarcie większej liczby uczelni medycznych w województwie opolskim,
- zwiększenie liczby miejsc pracy dla studentów.

Podsumowując, należy stwierdzić, że studenci postulują o szerokie zmiany zarówno w infrastrukturze i usługach miejskich, jak i w samych uczelniach. Chcą większego wsparcia finansowego, poprawy jakości nauczania i lepszych warunków życia oraz studiowania w regionie opolskim.

3.4. Podsumowanie

Celem niniejszego opracowania było ustalenie przyczyn podjęcia studiów w województwie opolskim, zamiarów studentów dotyczących okresu po studiach oraz warunków pozostania na terenie województwa opolskiego. Przeprowadzone badania pozwoliły na sformułowanie istotnych wniosków.

1. Po pierwsze, w badanej grupie przeważały kobiety, które stanowiły 66,9% respondentów, oraz osoby pochodzące spoza województwa opolskiego. Najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy województwa śląskiego (31,5%), na drugim miejscu plasowali się studenci z województwa dolnośląskiego (19,7%), a dopiero na trzecim miejscu, z wynikiem 17,3%, byli studenci z województwa opolskiego.
2. Głównymi przyczynami podjęcia studiów lekarskich były zainteresowania respondentów (70,9%), a ponadto dobre perspektywy zatrudnieniowe po zakończeniu studiów (18,1%) czy też wykonywanie zawodu, który daje wysokie wynagrodzenie (5,5%).
3. Kluczowym powodem studiowania na kierunku lekarskim w Opolu była chęć studiowania medycyny, o czym świadczy przeciętna wartość tego czynnika na poziomie 2,69 (przy skali 0-3). Drugim najistotniejszym powodem wskazanym

przez badanych była niewielka odległość od miejsca zamieszkania, którego przeciętna wartość wyniosła 1,59. Wysoki wskaźnik osiągnęła również odpowiedź „możliwość studiowania w małym mieście i przyjaznej atmosferze” – wskaźnik ten osiągnął poziom 1,46.

4. Wśród warunków pozostania na terenie województwa opolskiego respondenci wymienili zwiększoną liczbę mieszkań oraz dofinansowania do lokali, a także lepsze połączenia między Opolem a innymi miastami.
5. Badanie zamiarów studentów dotyczące przyszłości dowiodło, że ponad połowa nie ma jeszcze sprecyzowanych planów odnoszących się do docelowego miejsca zamieszkania. Tylko niewielka część, bo zaledwie 9,4%, pozostanie na terenie Opola, a 3,9% na terenie województwa opolskiego, ale poza stolicą województwa. 26,8% zamierza opuścić województwo opolskie i wybrać inny region w Polsce, a 7,9% planuje wyjechać za granicę.
6. Badani sformułowali również sugestie dotyczące poprawy działalności opolskich uczelni, aby zwiększyły one swoją atrakcyjność wśród przyszłych kandydatów na studia. Najważniejsze z nich dotyczyły udoskonalenia kadry dydaktyczno-naukowej i tego zdania było aż 87 osób. Kolejnym polem do poprawy jest poziom kształcenia studentów (wskazanie 53 osób) oraz rozszerzenie programu wymiany zagranicznej (52 osoby). Ankietowani uważają również, że obszarami, które wymagają zmian, są innowacje warunków nauczania, kompetentne i przyjazne nastawienie do studenta, zmiana systemu nauczania z większym nakładem na ważne i przydatne zagadnienia, a także organizowanie konferencji dla studentów kierunku lekarskiego.
7. Ocena przez studentów szans znalezienia pracy w swoim zawodzie w Polsce jest bardzo pozytywna – prawie wszyscy ocenili je jako pewne lub prawie pewne, a zdecydowana większość jako duże. Taka ocena wiąże się prawdopodobnie z obecnym niedoborem lekarzy na polskim rynku pracy.

Opole nie jest dużym miastem, a studia lekarskie na tamtejszej uczelni są kierunkiem stosunkowo nowym, dlatego też można jeszcze wiele zrobić, aby zatrzymać studentów medycyny w regionie. Studenci kierunku lekarskiego są bardzo specyficzną grupą społeczną, ponieważ są to osoby ambitne, bardzo ukierunkowane zawodowo i mające duży potencjał. Do Opola przyciąga ich w głównej mierze chęć studiowania określonego kierunku, a nie opinie czy też odległość od miejsca zamieszkania.

Okazuje się, że podjęcie kształcenia w Opolu jest przeważnie wyborem drugorzędnym, niezwiązanym z chęcią pozostania w ośrodku studiów. Jednocześnie ogromna część badanych jest niezdecydowana co do przyszłego miejsca pracy i zamieszkania, w związku z czym będzie też podatna na różne czynniki zatrzymujące w miejscu studiów, wypychające z niego, a także przyciągające gdzie indziej.

W wyniku badania ankietowego udało się znaleźć odpowiedzi na wiele kluczowych kwestii związanych z migracjami na studia do Opola. Okazało się, że studenci medycyny są wyjątkową grupą ludzi, którzy kierunek studiów ściśle wiązą z przyszłą

pracą. Z jednym tylko wyjątkiem wszyscy chcą pracować w wyuczonym zawodzie, który dla większości z nich jest wyborem w pełni świadomym i zgodnym z ich zainteresowaniami. Nie wykluczają oni ponadto wyjazdu poza region czy kraj, ale też oczekują zdecydowanych działań władz Opola w kwestiach dotyczących m.in. sytuacji mieszkaniowej, kulturowej czy też dobrej płatnej pracy po ukończeniu studiów.

Wykaz literatury

- Herbst, M. i Sobotka, A. (2014). *Mobilność społeczna i przestrzenna w kontekście wyborów edukacyjnych*. Instytut Badań Ekonomicznych.
- Jończy, R. (2021). *Migracje a rozwój demograficzny Polski*. Rządowa Rada Ludnościowa.
- Jończy, R. (2022). *Migracje edukacyjne „na studia”. Skala, kierunki, trwałość i konsekwencje dla rozwoju ekonomiczno-społecznego Polski*, ekspertyza przygotowana na zamówienie Polskiej Akademii Nauk, Warszawa–Wrocław.
- Jończy, R. i Nahajowska, A. (2013). *Wpływ sytuacji na lokalnych rynkach pracy na preferencje młodzieży dotyczące miejsca edukacji, zatrudnienia i zamieszkania na przykładzie wybranych ośrodków województwa dolnośląskiego*. Uniwersytet Ekonomiczny.
- Jończy, R., Rokita-Poskart, D. i Śleszyński, P. (2024). *Depopulacja i rozwój Nysy oraz powiatu nyskiego wobec akademickości miasta. Wybrane zagadnienia ekonomiczne i demograficzne*. Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu.
- Jończy, R., Rokita-Poskart, D. i Tanas, M. (2013). *Exodus maturzystów z województwa opolskiego*. Wojewódzki Urząd Pracy.
- Kowalewska, G. (2023). *Uwarunkowania migracji studentów pielęgniarstwa* (praca doktorska). Uniwersytet Warmińsko-Mazurski.
- Prawo.pl. (b.d.). *Zmiany w kształceniu lekarzy*. <https://www.prawo.pl/zdrowie/zmiany-w-ksztalceniu-lekarzy,511056.html>.
- Rokita-Poskart, D. (2022). *Ekonomiczne skutki migracji edukacyjnych do ośrodka akademickiego. Studium przypadku Opola*. Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu.
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie limitu przyjęć na studia na kierunkach lekarskim i lekarsko-dentystycznym. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU-20230001322/O/D20231322.pdf>